

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФАРМАКОЛОГІЇ ТА МЕДИЧНОЇ РЕЦЕПТУРИ

МАТЕРІАЛИ

І науково-практичної інтернет-конференції

з міжнародною участю на тему «Сучасні аспекти досягнень фундаментальних та прикладних медико-біологічних напрямків медичної та фармацевтичної освіти та науки», яка присвячена до 90-ї річниці з дня народження видатного фармаколога, професора Киричок Людмили Трохимівни

Харків, 17.11.2022

УДК 378:61:001(082) ХНМУ

Затверджено вченою радою ХНМУ.

Протокол № 8 від 27.10.2022 р.

Редакційна колегія

В.В. М'ясоєдов , Т.І. Єрмоленко, Г.О. Сирова, І.П. Мещерякова, О.М. Шаповал

Сучасні аспекти досягнень фундаментальних та прикладних медико-біологічних напрямків медичної та фармацевтичної освіти та науки: матеріали І науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, яка присвячена до 90-ї річниці з дня народження професора Л.Т.Киричок (ХНМУ, Харків, 17 листопада 2022 р.) / Міністерство охорони здоров'я України, Харк. нац.мед. унт. – Харків : ХНМУ, 2022. – 472 с.

Матеріали, наведені у збірнику, висвітлюють сучасні напрямки та шляхи підвищення якості медичної та фармацевтичної освіти, результати фундаментальних та прикладних наукових досліджень потенційних та нових лікарських засобів, інноваційні підходи підвищення якості фармакотерапії з позиції доказової медицини та управлінські, економічні та організаційні аспекти охорони здоров'я.

Збірник розрахований на науковців медичної галузі.

УДК 378:61:001(082) ХНМУ

© Харківський національний
медичний університет, 2022

Секція 1. Сучасні напрямки та шляхи підвищення якості медичної та фармацевтичної освіти

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ УПРОВАДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛІНІЧНА ТА ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ»**

Кузьміна І.Ю.

Харківський національний медичний університет, м.Харків, Україна

irina.u.kuzmina@gmail.com

Резюме.Проведений аналіз оцінювання роботи студентів при використанні новітніх технологій, що є одним із традиційних методів контролю засвоєння знань. У роботі висвітлено теоретичні аспекти підготовки майбутніх лікарів, обґрунтовано та впроваджено педагогічні умови що до удосконалення методики викладання клінічної та патологічної фізіології здобувачам вищої освіти.Отримані результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні дисципліни «Клінічна та патологічна фізіологія» у закладах вищої освіти, що здійснюють підготовку бакалаврів або магістрів медицини.

Ключові слова: підготовка лікарів, педагогічні умови, методика викладання, клінічна та патологічна фізіологія.

Вступ. Сучасна освітня політика нашої держави визначає найважливіші завдання вищої школи: підготовку компетентного, конкурентоспроможного фахівця, здатного реалізувати професійні завдання у складних економічних і соціокультурних умовах українського суспільства [1].

Розвиток педагогічної науки характеризується пошуком фундаментальних підходів до побудови навчально-виховного процесу, що знаходить відображення в Законах України "Про освіту", "Про вищу освіту", Національній доктрині розвитку освіти України [2].

Мета та завдання дослідження. Метою освіти повинна бути орієнтація сучасної вищої школи на розвиток особистості майбутнього фахівця, котрій

притаманна соціальна гідність, громадянськість, висока моральність, свідомість та творчий потенціал.

Завдання дослідження, на сучасному етапі, полягає у професійній підготовці майбутніх лікарів до висококваліфікованої, конкурентоздатної, праці, яка здатна переорієнтовувати свою діяльність із потребами медицини.

Матеріали та методи дослідження.З метою виконання дослідження відповідно до поставлених завдань у дослідженні нами використано емпіричні та теоретичні методи дослідження:

– *емпіричні*, за допомогою яких відбувається процес накопичення фактів (спостереження, тестування, беміди, опитування, вимір, педагогічний експеримент, моніторинг якості рівня знань, умінь та навичок та ін);

– *теоретичні* (сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація, уявний експеримент, формалізація, аксіоматичний метод, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, порівняння тощо) та методи обробки одержаних результатів [3].

Наукове дослідження є особливою формою процесу пізнання, систематичним, цілеспрямованим вивченням об'єктів, в якому використовують засоби і методи науки, в результаті якого формулюються знання про досліджуваний об'єкт. Педагогічне дослідження – це свідомий цілеспрямований пошук напрямів удосконалення педагогічного процесу з використанням певного наукового апарату, наукових методів і прийомів. Об'єктами дослідження є: діяльність викладача, вихователя, керівника навчального закладу; умови, що визначають цю діяльність; якість освіти: знань, умінь і навичок, моральність студентів тощо .

Методи дослідження, це перш за все, способи, за допомогою яких вивчають різноманітні аспекти виховання, освіти, навчання і розвитку. Педагогіка як наука може розвиватися лише за умови поповнення новими фактами, здобутими у процесі пошуково-дослідницької роботи, тобто здійснення наукових досліджень. Наукові дослідження в педагогічній науці поділяються за двома напрямками: фундаментальні дослідження (покликані

розкрити сутність—педагогічних явищ, знайти глибоко приховані засади педагогічної діяльності, науково обґрунтувати їх); прикладні дослідження [4].

Емпіричні методи дослідження ми використовували під час проведення експерименту. За допомогою цих методів ми отримали інформацію стосовно стану проблеми дослідження в обраному нами вищому навчальному закладі, рівня знань та умінь студентів експериментальної групи до і після проведення експерименту, створили умови для дослідження результатів.

Методичні умови ефективного впровадження сучасних освітніх технологій полягають, перш за все:

- оновленні змісту навчального матеріалу;
- передбаченні у програмі курсів соціально-гуманітарних і спеціальних дисциплін завдань, які б виробляли готовність до оволодіння у вищому навчальному закладі психологічними знаннями та управлінськими якостями досвіду майбутнього керівника;

- зміни у науково-методичному супроводі та підготовці як викладачів, так і управлінців, який повинен змінюватися не тільки у формах, а й у змісті навчання, зорієнтованому на забезпечення необхідних умов у вищому навчальному закладі, де здійснюється впровадження сучасних освітніх технологій.

Таким чином, педагогічні технології свідчать про те, що обрані методи дослідження сприяють підвищенню якості та посиленню мотивації у навчанні, забезпечують сприятливі умови для здобуття освіти та професійного становлення та розвитку майбутнього фахівця. Формування розвитку професійних і особистісних якостей дозволяють визначити самооцінку своїх можливостей, здібностей, потреби у постійній самоосвіті та самовдосконаленні у здобувачів вищої освіти [5].

Результати та їх обговорення.Професійна діяльність лікаря потребує розвинутого вміння адекватно орієнтуватися в численних комунікативних ситуаціях, вимагає від нього самостійної практичної діяльності, пов'язаної з творчою активністю, пошуком можливостей реалізації її результатів, здатністю

приймати рішення в нестандартних ситуаціях, що значною мірою актуалізує етичні знання [6].

В умовах сучасності спостерігаються зміни характеру соціальних відносин у сфері професійної діяльності лікаря, формування нових нормативних і етико-правових положень, гуманізація його практичної діяльності. У цьому зв'язку особливу актуальність набувають проблеми пошуку нової якості професійної підготовки майбутнього медичного працівника в контексті формування його професійної, загальнокультурної й полікультурної компетентності з урахуванням того, що зміст і форми професійної діяльності майбутнього медичного працівника багато в чому визначаються соціально-культурними особливостями народів, що населяють ту або іншу територію, які відрізняються своїми традиціями й звичаями. У цих умовах у професійній діяльності лікаря актуалізуються фахові компетентності.

Фундаментальність освіти майбутнього лікаря забезпечується насамперед навчальними дисциплінами (загально природничими та професійно зорієнтованими), які, надаючи базові знання, формують основу професійної діяльності [7].

«Патологічна фізіологія» належить до фундаментальних медико-біологічних дисциплін, що формує у здобувачів вищої освіти (ЗВО) здатність трактувати основні поняття загальної нозології, розуміти причини, механізми розвитку та прояви типових патологічних процесів і найбільш поширених захворювань, аналізувати, робити висновки щодо причин і механізмів функціональних, метаболічних, структурних порушень органів і систем організму при захворюваннях [3].

Метою вивчення дисципліни є: застосування знань, отриманих студентами при вивченні базової патологічної фізіології, в практичній роботі в умовах стаціонару. Розуміння основних закономірностей виникнення і перебігу патологічних процесів, що відбуваються в організмі, характеру компенсаторних механізмів, що забезпечують збереження функції ураженого органу є

необхідною для обґрунтування і вибору диференційованих підходів в лікуванні пацієнта.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- поглиблювати і систематизувати знання студентів в області клінічно значущих розділів загальної патофізіології та актуальних тем патофізіології органів і систем;
- знайомити студентів з найсучаснішими і передовими досягненнями патофізіологічної науки;
- визначати зв'язок патогенезу захворювання з його клінічними і інструментальними проявами;
- проводити клініко-патофізіологічний аналіз синдромів, правильно інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження на підставі розуміння того, що відбувається в хворому організмі;
- доводити принципи терапії відповідно до сучасних уявлень про причини і механізми розвитку захворювання;
- формувати гуманне і деонтологічне правильне ставлення до хворих.

Предметом навчальної дисципліни є загальні закономірності, перш за все функціонального характеру, які вивчають перебіг захворювання, механізми резистентності, видужання та завершення хвороби.

Зміст програми з патофізіології передбачає використання знань з анатомії та фізіології, біології, мікробіології, медичної інформатики, основ біофізики, біологічна хімія, історії медицини. У свою чергу, знання патофізіології професійно інтегровані в спеціальні клінічні дисципліни.

Студентоцентроване навчання упроваджено у дослідженні на поглиблення теоретичних і практичних знань студентів та передбачає сучасні підходи до навчання. Це процес якісної перебудови освітнього потенціалу студентів та викладання дисципліни за новітніми технологіями. Студентоцентроване навчання передбачає методи, які переносять фокус освіти з викладача на студента.

Завданням дослідження передбачено упровадження та експериментальну перевірку педагогічних умов у викладання дисципліни «Клінічна патологічна фізіологія». Реформування та підвищення якості вищої медичної освіти в Україні здійснюється шляхом стимуляції потенціалу викладачів, для реалізації нового студентоцентрованого підходу щодо удосконалення освітніх програм. Основною метою цих програм є формування фахівця, який здатний отримати провідне місце на ринку праці, в умовах практичної охорони здоров'я клінічно мислити, безперервно підвищувати свою професійну майстерність, оперативно приймати рішення в різних клінічних ситуаціях. Тому студентоцентроване навчання спрямоване на те, щоб студент став повноправним й активним учасником освітнього процесу та розумів міру відповідальності за якість навчання.

Важливим фактором для підвищення творчого потенціалу у студентів вищої школи є оволодіння "базовими" дисциплінами. У зв'язку з цим, у Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) приділяється велика увага якості навчання на кафедрах теоретичного профілю.

Формуванням свідомої активності студентів до самостійного, творчого пізнання предмету є прагнення до оволодіння додатковим обсягом інформації, який він може вивчити при застосуванні ефективніших методів і технологій навчання. Тому актуальним у студентоцентрованому підході до оволодіння предметом є впровадження нових освітніх підходів, які мають сприяти підвищенню зацікавленості студентів предметом, формуванню їх фахової та світоглядної культури, творчості, загальному розвитку особистості [8].

Висновки. Упровадження сучасних технологій у навчальний процес до вивчення теоретичних дисциплін, у тому числі патологічної фізіології, дозволяють вирішувати актуальні питання з профілактики, діагностики, адаптації та соціальної реабілітації студентів, що підвищить їх професійну майстерність у майбутньому та якість надання медичної допомоги людям.

Список літературних джерел:

1. Лінчевський О. В., Черненко В. М., П'ятницький Ю. С., Булах І. Є. Шляхи формування системи вищої медичної освіти України в сучасних умовах / О. В. Лінчевський, В. М. Черненко, Ю. С. П'ятницький, І. Є. Булах // Медична освіта. 2017. № 3. С. 6–9.
2. Біловол О.М., Князькова І.І., Ільченко І.А., Денисенко В.П., Кірієнко О.М., Корнійчук В.І. Підвищення ефективності навчання студентів в умовах реформування медичної освіти // Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 17–18 травня 2018 року, м. Тернопіль. С.91-92.
3. Біловол О. М., Князькова І. І., Денисенко В. П., Кірієнко О. М., Корнійчук В. І., Ільченко І. А. Використання кейс-методу у вивченні внутрішньої медицини // Матеріали ЛІІІ навч.-метод. конф. ХНМУ «Студентоцентрований навчальний процес як запорука забезпечення якості вищої медичної освіти», 29 січня 2020 р., м. Харків. С.15-16.
- 4 Роль міждисциплінарної інтеграції в сучасних умовах підготовки студентів-медиків / В. І. Шепітько, О. Д. Лисаченко, Н. В. Борута [та ін.] // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 року. Полтава. 2020. С. 260–261.
5. Ройко Н. В., Филенко Б. М., Проскурня С. А., Совгиря С. М. Рівень мотивації та ставлення студентів до вивчення патоморфології / Н. В. Ройко, Б. М. Филенко, С. А. Проскурня, С. М. Совгиря // Світ медицини та біології. 2017. № 4 (62). С. 212–215.
6. Локес К.П. Вибір професії лікаря – перспективи і труднощі вищої медичної освіти / К.П. Локес, Д.С. Аветіков // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. Полтава. 2019. С. 136–137.

7. Артьоменко В.В., Семченко С.С., Єгоренко О.С. Симуляційне навчання в медицині: міжнародний та вітчизняний досвід / В.В. Артьоменко, С.С. Семченко, О.С. Єгоренко // Одеський медичний журнал. 2015. № 6. С. 67–74.

8. Кузьміна І.Ю. Значение патологической физиологии в формировании высококвалифицированных специалистов в области современной медицины. Системы повышения научно-педагогических кадров в ВУЗах Узбекистана: опыт, приоритеты, перспективы развития», Ташкент, 2018. С. 134-135.

Секція 1. Сучасні напрямки та шляхи підвищення якості медичної та фармацевтичної освіти

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.

Кузьміна І.Ю., Кузнецова М.О.

Харківський національний медичний університет, м.Харків, Україна.

irina.u.kuzmina@gmail.com

Вітчизняна система вищої медичної освіти в Україні нині перебуває в пошуку шляхів побудови нової моделі її реформування, що повинна бути наближеною до європейських стандартів. Потреби сучасного етапу розвитку країни вимагають підвищити якість підготовки фахівців медичної галузі і роблять її важливим фактором удосконалення всієї системи підготовки фахівців. Забезпечення високого рівня професійних знань і вмінь, формування творчої особистості фахівця, є актуальним напрямком сьогодення.

Мета вищої медичної освіти полягає у формуванні особисті майбутнього лікаря до відповідального та компетентного ставлення до того, щоб приймати рішення самостійно для надання якісної допомоги, бути милосердним і співчутливим.

Основна частина. Зміни та удосконалення системи вищої медичної освіти значною мірою залежить від професійного рівня розвитку викладача, який є головним виконавцем освітнього процесу, розробляє і впроваджує передові педагогічні технології, забезпечує управління якістю підготовки фахівців.

Кузьміна І.Ю. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ УПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ТА ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ»	128
Кузьміна І.Ю., Кузнецова М.О. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.	135
Лазуренко В.В., Старкова І.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	138
Лісецька І.С. ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ	140
Міщенко О. Я., Духніч Н. Ю., Калько К. О. ВПЛИВ КОМПЛЕКСНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ НА ПОКАЗНИКИ ПРОЦЕСІВ ВІЛЬНОРАДИКАЛЬНОГО ОКИСНЕННЯ ТА СИСТЕМИ АНТИОКСИДАНТНОГО ЗАХИСТУ ЗА УМОВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ	142
Ніженковська І.В., Проворова В.О. ПЕРСПЕКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ ЗА УМОВИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	144
Олефіренко А.С., Бутко Я.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ВІДНОШЕННЯ ЛЮДЕЙ МОЛОДОГО ВІКУ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ЗАСТУДИ ТА ВИБОРУ ЇХ МЕТОДІВ	145